

A megélhető hagyomány

Ismerd, műveld, élvezd – amit
hagyományainkról tudni kell!

FALUSI TURIZMUS
Tájékoztató 2010/1.

TARTALOM

Népművészet és idegenforgalom (Héra Éva)	3
„Helyi emlékezet, kulturális örökség, örökségvédelem.” A falusi együttesek szerepe a szellemi kulturális örökség megtartásában. A kulturális örökség felmérése, ápolása és védelme a helyi közösségekben. (Héra Éva)	7
A szellemi kulturális örökség védelemmel kapcsolatos hazai és nemzetközi jogszabályok.	9
A szellemi kulturális örökség magyar nemzeti jegyzékére került elemek.	10
Népművészeti irodalom jegyzék.	12
A hagyományőrző tevékenységet segítő országos intézmények, szervezetek	14
Apátfalva. (Móricz Ágnes) 16	
Vasi kincsestár. (Huszár Judit)	21
Újjáéledő hagyományok Nyugat-Magyarországon (Legénycéhek) (Varga Albin) 23	
„Ahány ház, annyi szokás!” Népművészet, néphagyomány napjainkban. (Tátrai Zsuzsa)	25
A minőségi fesztiválokért!	28
Hazai és nemzetközi folklórfesztiválok 2011.	29

Kiadja:

FALUSI ÉS AGROTURIZMUS ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

Cím: 1077 Budapest, Király u. 93 Telefon: 268-0592, 352-9804

E-mail: agroturizmus@t-online.hu Honlap: www.falusiturizmus.eu

Felelős kiadó: Dr. Csizmadia László

Szerkesztő: Héra Éva

Készült: A Muharay Elemér Népművészeti Szövetség és a Folklórfesztiválok Szövetségének archívumának és szakmai képzéseinek anyagából

Munkatárs: Ádám Krisztina

Fotó: Farkas Sándor, Héra István, Horvát Viktória, Kelemen József, Kovács László

Szerkesztőség: 1077 Budapest, Király u. 93

Nyomdai előkészítés: Lexic-Art Bt.

Nyomda: Komáromi Nyomda és Kiadó Kft

Népművészet és idegenforgalom

Ha idegenforgalomról beszélünk, akkor mindig gazdasági tényezőkre hivatkozunk: addicionális költségek, vendégéjszakák száma, termékek és termékcsomagok. A turizmus a mai világ vitathatatlan tartozéka, a nemzeti jövedelem egyik fő forrása, melynek minőségi fejlesztése minden ország elsőrendű feladata.

Nem megkérdőjelezve ezeknek a kérdéseknek a fontosságát, sőt e törekvések erősítéséül, az egyik „termék-csoport”, a népművészet képviselőinek szemszögéből világítanék meg néhány kérdést.

A magyar népművészet felfedezésének és megmutatásának első korszaka a reformkor. Nemcsak az önálló nemzeti kultúra megteremtésének az igénye hívta fel a figyelmet erre a területre, hanem kapcsolódik a népművészet felfedezésének nyugat-európai hullámához is.

1867-es Párizsi Világkiállításon szerepelnek először népművészeti tárgyak.

1873-ban a bécsi világkiállításon már magyar gyűjteményt is bemutatnak.

1885-ben Budapesten az Országos Általános Kiállításon 15 parasztszobát láthat a közönség.

A kiállításon berendezett hat magyar és kilenc nemzetiségi parasztszoba a tárgyi környezet széles tartományát vonultatta fel. A mezőkövesdi, a kalotaszegi, a torockói, csiki székely, a hétfalusi és aldunai csángó szobák és a szobákban elhelyezett viseletes bábuk a legjellegzetesebbnek tartott népművészeti tájakat reprezentálták.

A legnagyobb elismerést a kalotaszegi együttes váltotta ki. Ma azt mondanánk, hogy azért mert ennek volt legjobb a piárja. Az igazság az, hogy kevesen ismerték úgy a vidék népművészetét, mint a Bánffihunyadon tevékenykedő Gyarmathy Zsigmondné (1843-1910), aki a kalotaszegi szobát maga rendezte be és kereste a kalotaszegi varrottasok terjesztési és népszerűsítési lehetőségeit.

Kiállítást követően maga Erzsébet királyné lett a megrendelő, aki egy réges-régen divatból kiment fehér varrottast rendelt. Ennek hatására mivel már alig volt ember, aki ismerte ezt a technikát, Gyarmathyné 5 idős asszonnyal kezdte visszatanítani a régi mintákat és hamarosan vásárlói között, tudhattuk az egész magyar főúri kört.

A század első évtizedeiben a legismertebb magyar népművészeti központ Kalotaszeg volt, bár más tájak is igyekeztek a főúri körök érdeklődésére ismertté válni.

Pingáló asszonyok Kalocsán az 1930-as években

1886-ban alapították a Magyar Kereskedelmi Múzeumot, melyet a hazai termékek állandó kiállítása céljából hoztak létre.

1895-ben, Pozsonyban alapították az Izabella Háziipari Egyletet, melynek tevékenysége során 65 faluban honosodott meg a hímzőipar – a történelmi Hont, Nyitra, Pozsony, és Trencsén megyék területén. Az Izabella munkái Londonig a Liberty árúház láncig eljutottak.

1909-ben alakult az Országos Magyar Háziipari Szövetség, mely a helyi telepeket országos hálózattá igyekezett szervezni.

A Sárköz felfedezésében nagy szerepe volt Ács Lipót (1868-1945) szekszárdi rajztanárnak. Az 1900 éves elején írt visszaemlékezése szerint „az egész Sárközben 5 öregasszonyt találtam, aki ismerték a régi varrási módot és hímes főkötőket varrtak. 1902-ben rendeztem Ócsényben és Decsen tanfolyamot, ahol az asszonyok fiatal nőket tanítottak meg erre a technikára. Ócsényben 1941 végéig dolgozott a hímzőszakkör, s Aponyi grófné közvetítésével valóságos divatot teremtettek Rómában. Nem mellékes az sem, hogy 1903-tól 1939-ig 140 ezer pengő munkabért kerestek az ócsényiek.

Az **1908**-as világkiállításon már szerepeltek a mezőkövesdi darabok, különösen a kék-zöld selyemhímzésű díszpárnák arattak nagy sikert.

1911-ben háziipari szövetkezet létesült Mezőkövesden, ahol a párnákon kívül népviseletbe öltözött babákat, papucsokat is készítettek.

A legnagyobb esemény 1911-ben történt, amikor a Széchenyi bál rendezőbizottsága „Matyó lakodalom” címen az Operaházban rendezte meg a farsang elit bálját. A lakodalmas nép között mintegy 120 társaságbeli személy szerepelt. Az operabál nyomán Izabella főhercegné személyesen vett részt Mezőkövesden a matyó lakodalomban.

1896-os millenniumi ünnepségekre, Jankó János néprajztudós kezdeményezésére egész néprajzi falu épült a Városligetben. Az ezredéves kiállítás faluja funkciójában próbálta bemutatni a falusi életet, parasztokat, állatokat hoztak vidékről, akik nemcsak mindennapjaik színterét ismertették meg a látogatókkal, hanem táncokat, szokásokat is eljátszottak, lakodalmat ültek.

1899-ben az első néptánctalálkozót Angliában rendezték, a hagyományos zene és tánc bemutatására.

1935-ben szintén Angliában volt az első világfesztivál, Londonban, ahová Magyarországról is utaztak ki táncosok (Bokréta válogatott: Szany, Derecske. Mezőkövesd, Kalocsa)

Az **1920**-as évektől az egész országban különböző népművészeti bemutatókat tartanak.

1926-ban tartják Kodály Hány-jának bemutatóját az Operaházban, s szinte ezzel egy időben a csákvári műkedvelő parasztcsoport is előadja a művet. A daljáték szövegírója és a csákvári előadás betanítója az a *Paulini Béla*, akit a Gyöngyösbokréta mozgalom megalapítója és szervezője címen tartunk számon.

1931–1944 Gyöngyösbokréta néven azt a rendszeresen visszatérő színházi bemutató-sorozatot értjük, mely parasztcsoportok tánc-, ének- és játékbemutatóiból állt. Minden év augusztus 20-án, Budapesten találkoztak a csoportok, s a bemutatókon keresztül egy sajátos kulturális mozgalom bontakozott ki. Az ünnepélyes keretek között, a Városi Színpadon látott műsoroknak ezúttal csak egy lényeges vonását emelem ki: először láttott az ország népe és az idelátogató külföldi magyar néptáncot.

Sajátos, a hagyományörzés szempontjából jelentős népművészeti mozgalom bontakozott ki, mely egyedülállóan nagyszámú paraszti tömegeket mozgató meg. Több mint 100 falu csatlakozott a „Bokrétához”, s a Bokréta Szövetségnek 3500-4000 tagja volt. Az első világháború elvesztése és a trianoni békeszerződés okozta sokk után, a területének és népességének egyharmadát veszített ország számára a megbántott nemzeti önértzet magára találását is jelentette ez a korszak. A saját kultúra értékeit hangsúlyozta, s a nemzeti műveltség fejlesztésében látta a kibontakozás lehetőségét.

Fontos, hogy az angliai bemutatók eredetiségén és a gyöngyösbokrétá bemutatók színpadra állításában is szakértői testület segített. Gönyei Sándor fotói és a Néprajzi Múzeumban ma is őrzött filmek, gyűjtések, ezeknek az ún. „hitelesítési” akcióknak az eredményei.

A népművészet bemutatóinak főbb állomásait nemcsak történeti érdekességnek szántam.

A népművészet bemutatásának igényét Magyarországon (de az egész világban is) egyszerre hívta életre az idegenforgalom fellendítésének célja és a falu, a népművészetet létrehozó ember megélhetésének biztosítása.

Nincs ez másképp ma sem! A falusi gazdaság, a falusi vendégfogadó készség és alkalmasság fejlesztése az ország gazdasági érdeke. De az élhető, szerethető falu azonban emberekből, falusi közösségekből áll, akiknek életminősége, gazdaság-, táj- és környezetformáló képessége, szépérzéke, ízlése, műveltsége és szórakozása mind meghatározója annak, hogy szívesen megy-e az ember a faluba.

A faluközösségek összetartó erejét legjobban a gyökerek, a helyi szokásrend, a helyi folklór, a népművészet századok alatt szinte észrevétlenül kialakult tulajdonságai alakítják. A népviselet, a helyi textilek; a hímzés, szövés, a hagyományos használati tárgyak, helyi mesterek által készített cserépedények, a faragott vagy festett bútorok, a dalok és a táncok éppúgy jellemzői egy tájnak, mint a természeti környezet vagy az építészeti arculat.

Bokrétás táncosok Londonban 1935

És ha a természet, a gazdaság, a művészet együtt, kölcsönhatásban alakul és fejlődik, ha valódi értelemben vett kultúrtájban élünk, ha minden területen egyforma, minőségi szolgáltatást nyújtunk, akkor fogja magát egyformán jól érezni az őslakó és a vendég is.

Nagyon sok jó példát ismerünk, számos kitűnő kezdeményezés történt ez ügyben. (néhányat példaként az alábbiakban be is mutatunk)

Tartozunk azonban magunknak azzal is, hogy megemlítsük a hibákat is: a bemutatkozási szándék nem mindenütt párosul hozzáértéssel, jó ízléssel.

Az egyre szaporodó fesztiválok, népnepélyek, sokadalmak, vásárok, halászlé és pörkölt főző események, – melyek létrejöttét egyaránt támogatta politikai szándék, egészséges lokálpatriotizmus, közösségi összefogás – kaotikus képet mutatnak. Az önmérséklet és a szakmai kontroll hiánya zűrzavaros helyzetet teremtenek. A bővli és a középszerűség sokszor legyőzi a minőséget, elnyomja az igazi értéket.

Ezért tartjuk fontosnak, a terület szakembereinek, a vendéglátásban és kultúrában dolgozóknak – az együttműködését. De szükség van a legfelső szintű együttműködésre is, kormányzati és szakágazati szinten egyaránt.

Szükség van a több szektorhoz, másféle gazdasági szabályok között működő területek, állami intézmények, vállalkozók, civilközösségek munkájának összehangolására. A törvényalkotástól, a pályázati kiírásokig érvényesíteni kell, hogy, egységben, összehangolva és egymást ösztönözve fejlődjön a magyar vidék, maradjon meg a hagyomány!

Szerény kiadványunk ehhez az együttműködéshez kíván információt, és példát adni!

Csíkсомlyó 1941. Muharay E. Mátyás király aranszörű báránya című mesejátékának bemutatója helyi szereplőkkel

„Helyi emlékezet, kulturális örökség, örökségvédelem.”

A falusi együttesek szerepe a szellemi kulturális örökség megtartásában.
A kulturális örökség felmérése, ápolása és védelme a helyi közösségekben.

A szellemi örökség védelméről

A szellemi, az épített, s a természeti örökség mélyen gyökerező egymásrautaltságát elismerve az UNESCO 2006. tavaszán elfogadta a szellemi kulturális örökség védelméről szóló konvenciót.

Az egyezmény célja, hogy a lehető legnagyobb nemzetközi nyilvánosság biztosításával, létrehozza az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listáját, külön intézkedéseket foganatosítva a sürgősmegővást igénylő alkotásoknak.

A Magyar Parlament 2006-ban a XXXVIII. kihirdető törvény megalkotásával lehetővé tette az egyezmény ratifikálását, melynek eredményeképpen hazánk harminckilencedikként csatlakozott az egyezményben a részes államok sorába.

A konvenciót ratifikáló 121 ország hivatalos kultúrpolitikája megújult a törvény elfogadását követően. A hagyományos kultúrák, s a kultúrát őrző közösségek tudása felértékelődött, s nemcsak kiemelt figyelmet, hanem nagyobb támogatást is kapott.

Az UNESCO Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listáján jelenleg 166 kulturális „elem” található.

Homokmégyi család 1905

A törvény jelentősége

A világ számára a Konvenció elfogadásával következett be ez a pillanat, ami a hagyományos szellemi kultúra szempontjából történelmi jelentőségű. A hagyomány fogalmát új szemlélettel fogalmazza meg! Szemléletváltásra készíti a társadalmat hagyományai értékelése szempontjából, és szemléletváltásra készíti mindazokat, akik a folklórral foglalkoznak.

Új szemléletet hoz, mert a szellemi örökség védelmében a közösségekre helyezi a hangsúlyt, célként a kulturális identitás megőrzését fogalmazza meg. **Nem a letűnt kultúrák értékeit minősíti, hanem az élő emberi örökség folytonosságára irányítja a figyelmet.**

A helyi közösségek hagyományőrzésének feladatai a szellemi örökség törvény szellemében:

I. A kulturális arculat megőrzése érdekében számba kell venni mindazokat az értékeket, amelyeket a közösség valaha is teremtett saját maga és a világ számára, és a helyi kulturális örökségre építve ki kell dolgozni a megőrzés stratégiáit.

Ennek folyamatai:

1. Örökségfeltár

- történeti források, múzeumok, levéltárak, helyi gyűjtemények anyagainak összegyűjtése,
- idősök szóbeli emlékeinek, tudásának összegyűjtése és rögzítése

2. Az örökségelemek értékelése.

- Helyi, nemzetközi jelentőségű
- Múzeumba, levéltárba, gyűjteménybe való
- Megőrzésre, fenntartásra, terjesztésre méltó elemek meghatározása, kiválasztása

3. A helyi művelődési viszonyok vizsgálata

a) Milyen társadalmi-kulturális-oktatási intézmények és szervezetek léteztek/léteznek a településen, s milyen szerepük volt/van a kulturális örökség védelmében? (iskola, könyvtár, művelődési ház, tájház, klub, stb.)

b) Egyházi művelődési tevékenységek

c) Egykori és mai civil szervezetek (gazdakör, olvasókör, nőegylet, honismereti kör, táncegyüttes, stb.)

d) Magánemberek által fenntartott intézmények, közösségi szórakozóhelyek, kereskedelmi egységek (szaküzlet, kézművesműhely, kocsmák, vendéglő, kávézó, stb.);

e) Média (állami, egyházi vagy civil ill. helyi, regionális vagy országos újság, rádió, TV).

A felsorolt tevékenysége a kulturális örökségnek milyen területeit érintették/érintik, s milyen eredménnyel? (hagyományos kultúra – népzene, néptánc, szöveg, hímzés stb.)

Melyek azok a csoportok, egyének, szervezeti formák melyek a hagyomány fenntartását és továbbadását biztosítják? (Tánc- és népzenei együttesek, a folklór bármely ágát művelő kiemelkedő egyéni ségek; mesélők, mesterek, honismereti körök, stb.)

4. A kulturális örökség átfogó föltérképezése

a) a helyi népesség összetétele (családok, foglalkozási csoportok, etnikumok, nemzetiségek, nyelvi közösségek, vallási közösségek, korosztályok, stb.)

b) a helyi kultúra fönmaradt emlékei: múzeumokban, levéltárakban, könyvtárakban, magántulajdonban stb. a régészeti koroktól máig (iratok, fényképek, levelek, használati tárgyak, műtárgyak, irodalmi emlékek)

c) hagyományos szellemi kultúra (a néprajzi örökség) területei:

- tájnyelv, nyelvi kifejezési módok (helyi szavak, szólások, közmondások, mesék, stb)
- folklór kifejezésformák (ének, zene, tánc, költészet, dráma, játék stb.);
- népszokások, társadalmi együttélés módjai és normái;
- természetismeret, világkép, népi gyógyítás, hiedelemvilág, népi vallásosság;
- népi díszítőművészet, kismesterségek, növénytermesztés, állattartás, mesterségbeli tudás;

Megjelölve, hogy melyek a hagyományos szellemi kultúra továbbélő maradványai a település mai életében!

5. A szellemi kulturális örökség új elemei (falunap, nemzeti ünnepek, történeti évfordulók, iskola, turisztikai programok, mai kreativitás jelenségek stb.)

Nem kis munka mindezeknek a feladatoknak az elvégzése, de a legnehezebb rész, a hagyományok megtartása és a mai közösségekben való továbbéltetése csak ezután következik.

Jó munkát kívánunk!

A SZELLEMI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS HAZAI ÉS NEMZETKÖZI JOGI SZABÁLYOK

NEMZETKÖZI EGYEZMÉNYEK:

Nemzetközi Egyezmény a Szellemi Kulturális Örökségvédelemről (UNESCO, Párizs, 2003)

Működési Szabályzat a Szellemi Kulturális Örökségvédelemről szóló nemzetközi egyezményhez (UNESCO, Párizs, 2008, magyar fordítás: www.folkline.hu; az angol és francia eredeti és más nyelvű fordítások: www.unesco.org)

A HAZAI TÖRVÉNY:

Szellemi Kulturális Örökségvédelmi Törvény (2006. évi XXXVIII. Törvény a szellemi kulturális örökség megőrzéséről ... Kulturális Közlöny 2006. április 7.)

BŐVEBB INFORMÁCIÓ A NEMZETKÖZI EGYEZMÉNYEKRŐL, A TÖRVÉNYRŐL, A NEMZETI JEGYZÉKRŐL, A MÓDSZERTANI ANYAGOKRŐL A KÖVETKEZŐ HONLAPOKON:

www.szellemiorkseg.hu; www.unesco.org

A Szellemi Kulturális Örökség magyar nemzeti jegyzékére került elemek:

- Busójárás Mohácson – maszkos farsangvégi télűző szokás.

Az UNSECO az emberiség szellemi és kulturális örökségének reprezentatív listáján is szerepel

- A halasi csipkevarrás élő hagyománya.
- A kunsági birkapörkölt karcagi hagyománya.
- Élő hagyományok Kalocsa kulturális terében: hímzés, viselet, pingálás, tánc.
- Mezőtúri fazekasság
- Matyó örökség – a hímzés, viselet, folklór továbbélése
- A magyar solymászat

Mohácsi busók

Kalocsai pár

Matyó lakodalom

A Népművészet Mestere díj kitüntetettjeinek tudása és tevékenysége a magyar szellemi örökség része

A Népművészet Mestere címet 1953 óta adományozza a kulturális tárca, majd 2004-től a Magyar Kormány, azoknak a tehetséges paraszti előadóknak és alkotóknak, akik saját közösségükön belül elismert, mintaadó alkotó egyéniségek. Nemcsak saját közösségükön belül van azonban kiemelkedő szerepe ezeknek a személyeknek, hanem különleges szerepet töltenek be a hagyomány továbbvitelében, a nemzeti azonosságtudat formálásában.

A „Mesterek” nem csupán ösztönös előadók és alkotók, hanem mindannyian tudatos továbbadók és nevelők, akik országosan, sőt nemzetközileg is sokat tettek azért, hogy a magyar népi kultúra itthon és külföldön is ismert legyen.

A kitüntető cím odaítélése nem egy „kitüntetés”, hanem a közösség, a nemzet szempontjából olyan nagy jelentőségű életmű elismerése, melynek dokumentálása az MTA Néprajzi ill, Zenetud. Int. és a Néprajzi Múzeum feladata, tudásuk terjesztése, életművük gondozása a Hagyományok Háza és a népművészettel foglalkozó civilszervezetek illetékessége és munkája. A Népművészet Mestere díj kitüntetettjeinek tudása a Szellemi Kulturális örökség nemzeti listájára kerülve (2008.) a magyar szellemi örökség részét képezi.

A „magyar népművészet pantehonjába” 1953. óta mintegy 500 fő került és mondhatjuk egy sincs a díjazottak között, aki ne szakmai tudásának elismeréseként kapta volna a címet.

Felbecsülhetetlen szerepe volt és van ezeknek az alkotóknak a revival mozgalmak megújításában; a táncházmozgalom és a 80-as évek ifjúsági népművészeti mozgalmi nem születtek volna meg részvételük, életművük ismerete nélkül.

Pál István 1919 –, dudás, Tereske

László László 1919 – 1980, zenész, Izmény

Holecz Istvánné 1945 –, énekes, táncos, Rimóc

IRODALOM

TÁNC

- DÖMÖTÖR TEKLA (SZERK.)
1990 *Magyar Néprajz VI. Népzene, néptánc, népi játék.* Bp. (néptáncra vonatkozó fejezet)
- FELFÖLDI LÁSZLÓ – PESOVÁR ERNŐ (SZERK.)
1997 *A magyar nép és nemzetiségeinek tánc-hagyományai.* Bp.
- LAJTHA LÁSZLÓ – GÖNYEI SÁNDOR
1943 *A tánc. A magyarság néprajza IV.* 85-149. Bp.
- MARTIN GYÖRGY
1974 *A magyar nép táncai.* Bp.
1995 *Magyar tánc típusok és táncdialektusok.* Bp.
- PÁLFY GYULA
1990 *Útmutató néptáncok gyűjtéséhez. Honismeret XVIII.* 2-3. Bp.

TÁNC-HAGYOMÁNY

- ANDRÁSFALVY BERTALAN
1999 *A magyar nép magatartása éneklésben, táncban és a népszokásokban.* In: Pozsgai Péter (szerk.) *Tűzcsiholó. Írások a 90 éves Lükő Gábor tiszteletére.* 211-225. Bp.
- FELFÖLDI LÁSZLÓ
1997 *A funkció vizsgálata a magyar néptánc kutatásban. Tánc tudományi Tanulmányok 1996-1997.* 100-108. Bp.
2009 *Globalizáció vagy hagyományápolás? Tánccos hagyományok kutatása és továbbél(tet)ése. Tanulmányok a magyar néptánc-kultúra tudományos és művészeti bemutatásának lehetőségeiről és annak társadalmi hatásairól. I-II.*
www.folkradio.hu/folkszemle

NÉPSZOKÁS

- BÁLINT SÁNDOR
1977 *Ünnepi kalendárium. I-II. A Mária-ünnepek és jelesebb napok hazai és közép-európai hagyományából.* Bp.
- BOROSS MARIETTE – KARÁCSONY ZOLTÁN – TÁTRAI ZSUZSANNA
2004 *Magyar népi kultúra. Népművészet, népszokások, néptánc.* Bp.

DÖMÖTÖR TEKLA

- 1964 *Naptári ünnepek – népi színjátszás.* Bp.
1974 *A népszokások költészete.* Bp.
1983 *Magyar népszokások.* Budapest
1986 *Régi és mai magyar népszokások. Néprajz mindenkinek 3.* Bp.

TÁTRAI ZSUZSANNA- KARÁCSONY-MOLNÁR ERIKA

- 1997 *Jeles napok, ünnepi szokások.* Bp.

NÉPZENE

- A MAGYAR NÉPZENE TÁRA I.
1951 *Gyermekjátékok.* (1-1161 sz. dallam) Sajtó alá rendezte Kerényi György. Bp.
- A MAGYAR NÉPZENE TÁRA II.
1953 *Jeles napok.* (1-994 sz. dallam) Sajtó alá rendezte Kerényi György. Bp.
- A MAGYAR NÉPZENE TÁRA III./A.
1955 *Lakodalom.* (1-930 sz. dallam) Sajtó alá rendezte Kiss Lajos. Bp.
- A MAGYAR NÉPZENE TÁRA III/B.
1956 *Lakodalom.* (1-370 sz. dallam.) Sajtó alá rendezte Kiss Lajos. Bp.
- A MAGYAR NÉPZENE TÁRA IV.
1958 *Párosító* (1-884 sz. dallam) Sajtó alá rendezte Kerényi György. Bp.
- A MAGYAR NÉPZENE TÁRA V.
1966 *Sírató* (1-218. sz. dallam) Sajtó alá rendezte Rajeczky Benjámín, Kiss Lajos. Bp.
- A MAGYAR NÉPZENE TÁRA VI-X.
1973 *Népdaltípusok 1.* (I-XIV. típus, 1-685 dallam) Sajtó alá rendezte Járdányi Pál, Olsvai Imre. Bp.
- A MAGYAR NÉPZENE TÁRA VII.
1987 *Népdaltípusok 2.* (XV-XXXV. típus, 1-434. sz. dallam.) Sajtó alá rendezte Olsvai Imre. Bp.
- A MAGYAR NÉPZENE TÁRA VIII.
1987 *Népdaltípusok 3. A-B.* (XXXVI-LXV. típus, 1-1109 sz. dallam.) Sajtó alá rendezte Vargyas Lajos. Bp.
- A MAGYAR NÉPZENE TÁRA IX.
1995 *Népdaltípusok 4.* (LXVI-XCI típus, 1-764. sz. dallam.) Sajtó alá rendezte Domokos Mária. Bp.

IRODALOM

A MAGYAR NÉPZENE TÁRA X.

1997 *Népdaltípusok 5.* (XCII–CXXV típus, 1–826. sz. dallam.) Sajtó alá rendezte Paksa Katalin. Bp.

BARTÓK BÉLA

1990 A magyar népdal. In: Révész Dorrit (szerk.) *Bartók Béla írásai 5.* Bp..

BODZA KLÁRA – PAKSA KATALIN

2007a *Magyar Népi Énekiskola I.* Bp.

2007b *Magyar Népi Énekiskola II.* Bp.

BODZA KLÁRA – VAKLER ANNA

2008a *Magyar Népi Énekiskola III.* Bp.

2008b *Magyar Népi Énekiskola IV.* Bp.

KODÁLY ZOLTÁN

1971 *A magyar népzene.* A példatárt összeállította: Vargyas Lajos. Bp.

SÁROSI BÁLINT

1971 *Cigányzene.* Bp.

SEBŐ FERENC

1997 *Népzenei olvasókönyv.* Bp.

2003 *A magyarság népzeneje.* Bp.

NÉPVISELET

BALOGHNÉ HORVÁTH TERÉZIA

1983 *Népi ékszerek.* Bp.

DOMANOVSZKY GYÖRGY

1981 *A magyar nép díszítőművészete II.* Bp.

GÁBORJÁN ALICE

1967 A magyar népviselet. Kísérlet egy összefoglalásra. *Néprajzi Értesítő.* 167-183. Bp.

FLÓRIÁN MÁRIA

2001 *Magyar parasztviseletek.* Bp.

FLÓRIÁN MÁRIA – URAI ERIKA

2005 *Magyar népviseletek.* Bp.

GÁBORJÁN ALICE

1969 *Magyar népviseletek.* Bp.

KRESZ MÁRIA

1956 *Magyar parasztviselet (1820-1867).* Bp.

A Muharay Szövetség módszertani kiadványai a helyi hagyományok feltérképezéséhez, értelmezéséhez és használatához ad szakmai tanácsokat. A

füzetekben közlünk gyűjtési útmutatókat, forrásjegyzéket és azoknak az intézményeknek, szervezeteknek az elérhetőségét, melyek szolgáltatásaikkal segíteni tudják a helyi közösségek munkáját.

A „**Helyi emlékezet, kulturális örökség, örökségvédelem**” c. sorozat füzetei:

- Felföldi László: Örökségünk van. Mit kell tudni róla? A szellemi kulturális örökség védelméről.
  - Bathó Edit: Viseleti örökségünk.
  - Gombos András: Táncos örökségünk.
  - Varga Sándor: A hagyományörző munka folyamatai. Tervezés, módszerek, források, gyakorlatok.
  - Németh István: Népzenei örökségünkről.
  - Tátrai Zsuzsanna: Ünnepi szokások
- További információ: www.muharay.hu

Fiatal család az újra felfedezett jász viseletben Jászapáti 2003.

INTÉZMÉNYEK

Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság

Szabadtéri Néprajzi Múzeum

Az igazgatóság feladata az UNESCO szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló egyezménynek hazai szakmai megvalósítása és ennek koordinálása.

2000 Szentendre, Sztaravodai út

Levélcím: 2000 Szentendre PF. 63.

Tel: +36-26/502-529

Fax: +36-26/502-502

E-mail: szko@szozm.hu

Web: www.szellemiotokseg.hu

Hagyományok Háza

1011 Budapest, Corvin tér 8. (Budai Vigadó)

Levélcím: 1251 Budapest, Pf. 23.

Telefon: +36-1/225-6049

Fax: +36-1/225-6077

E-mail: hinfo@hagyomanyokhaza.hu

Web: www.hagyomanyokhaza.hu

Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti

Lektorátus

1011 Budapest, Corvin tér 8.

Levélcím: 1251 Budapest, Pf. 33

Tel.: +36-1/225-6000

Fax: +36-1/201-5764

Web: www.mmikl.hu

Magyar Néprajzi Múzeum

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 12.

Tel.: +36-1/473-2400

E-mail: info@neprajz.hu

Web: www.neprajz.hu

Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézet

Elérhetőség:

1014 Budapest, Táncsics M. u. 7.

Tel. +36-1/214-6770

Fax: +36-1/375-9282

E-mail: info@zti.hu

Web: www.zti.hu

Magyar Tudományos Akadémia

Néprajzi Kutatóintézete

1014 Budapest, Országház utca 30. I. emelet

Levélcím: 1250 Budapest, Pf. 29.

Tel.: +36-1/224-6700

Fax: +36-1/356-8058

E-mail: etnologia@etnologia.mta.hu

Web: www.etnologia.mta.hu

Folklórfesztiválok Magyarországi

Szövetsége

CIOFF Magyarországi Szervezete

Profil: hazai és nemzetközi folklórfesztiválok, nemzetközi kapcsolatok

1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6.

Levélcím: 1251 Budapest, PF 22.

Tel./fax: +36-1/201-7931

E-mail: cioff@mail.datanet.hu

Web: www.cioff.hu

Népművészeti Egyesületek Szövetsége (NESZ)

Profil: népművészet, kézművesség

1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6.

Tel: +36-1/214-3147

E-mail: neszfolk@nesz.hu

Web: www.nesz.hu

KÓTA – Magyar Kórusok, Zenekarok és

Népzenei Együttesek Szövetsége

Profil: kórus zene, népzene, hangszeres zene, zeneoktatás

1088 Budapest, Rákóczi út 15.

Levelezési cím: 1537 Budapest, PF. 406.

Tel: +36-1/225-3713; +36-1/411-0038

Fax: +36-1/411-0039

E-mail: kota@kota.hu

Web: www.kota.hu

Martin György Néptáncszövetség

Profil: néptánc, művészet, pedagógia

1062 Budapest, Lendvay u. 15.

Tel: +36-1/269-5680

E-mail: martin@martinszovetseg.hu

Web: www.martinszovetseg.hu

INTÉZMÉNYEK

Muharay Elemér Népművészeti Egyesület

Profil: hagyományőrzés, néptánc, népzene, szokás, népviselet

1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6.

Levél cím: 1251 Budapest, PF. 22.

Tel./fax: +36-1/201-7931

E-mail: muharay@mail.datanet.hu

Web: www.muharay.hu

Örökség Gyermekek Népművészeti Egyesület

Profil: néptánc, művészetoktatás,

Levél cím: 5540 Szarvas, Kossuth tér 3.

Tel: +36-66/311-464

Email: csasztvana@szarvasnet.hu

Web: www.orokseg.hu

Táncház Egyesület

1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6.

Levelezési cím: 1255 Budapest, PF. 153.

Tel./fax: +36-1/214-3521,

+36-1/225-1666

E-mail: tanchaz@mail.datanet.hu

Web: www.tanchaz.hu

Vass Lajos Népzenei Szövetség

Profil: népzene, pávakör

1555 Budapest, PF. 84.

Tel: 30-243-0106

E-mail: vasslajos-szov@vasslajos-szov.hu

Web: www.vasslajos-szov.hu

Zengővárkonyi táncosok 2006

Apátfalva

Helyi identitástudat – helyi kulturális értékek megőrzésére, továbbadására tett törekvések – falusi turizmus – vidékfejlesztés

Kultúra – helyi kultúra és a vidékfejlesztés

A kultúra nagyon tág, szerteágazó fogalom állandóan változó tartalommal. A legegyszerűbb és közérthető definíciója: az emberiség történelme folyamán felhalmozott anyagi és szellemi értékek összessége. Ezen azt a teljességet értjük, ami az embert körülveszi, amit az ember évszázadok során alkotott és létrehozott, melyeket természeti, épített vagy éppen közösségi értékeknek is nevezhetünk.

A kultúra szóban három fontos tényező van: a természet, az ember és az érték. Nem véletlen tehát, hogy ma a Földünkön bekövetkezett globális válságból való kilábalás megoldására, a kultúrkörbe tartozó szakma szinte egyenlőség jelet tesz a kultúra és a fejlesztés, a kultúra és vidékfejlesztés között. Meggyőződésem, hogy mi a Maros folyó bal partján csak akkor lehetünk úrrá periférikus helyzetünkön, ha a település fejlődését a saját belső erő, a harmonikus emberi kapcsolatok, és ha a saját tájunkon kialakult kultúra motiválja.

Mit is értünk tehát a kultúra és vidékfejlesztés egyenlőségén?

Szendrőné dr. Font Erzsébet: Vidékfejlesztés és közművelődés c. előadásában, melyet Szegeden a II. Közművelődési Nyári Egyetemen mondott el 2000-ben, így fogalmaz: *„Ha fejlesztési politikáról beszélünk, akkor általában a pénz és az ezzel kapcsolatos értékek jutnak az emberek eszébe. A vidékfejlesztési politikának a középpontjában az ember áll. Az az ember, aki minden vidéken, minden tájon megalkotja saját kultúráját, amely kultúra abból fakad, hogy minden egyes tájon másféle erőpróbának volt kitéve az ember, másféle táj vette körül, másfajta munkakultúrát, termelési kultúrát kellett neki meghonosítani. Más anyagokkal volt körülveve, másképpen kellett építkeznie, másképpen kellett öltözködnie, más volt a tápláléka.*

.... A vidék a helyi értékeket és az abból fakadó sajátosságok sokszínűségét jelenti, az ott élők közötti összetartozást. ...ez az az erő, amiből építkezni lehet. A vidékfejlesztési gyakorlat nem szólhat másról, csak az emberről. Nem elsősorban a mezőgazdasági, műszaki fejlesztésről, gáz-programokról, autópálya építési programokról van szó, hanem arról, hogy a vidéken élők, akik oda kötődnek, akiket oda húznak gyökereik a falvakban tudjanak maradni és ott meg is tudjanak élni.”

Apátfalva a Viharsarok déli, földrajzilag a Békés-Csanádi löszháthoz, a mezőgazdasági termelés egyik legalkalmasabb vidékéhez tartozik. A múltban a régi Csanád megyében, a jelenlegi Magyarcsanak helyén feküdt. Ma Csongrád megye déli részén, a Maros folyó jobb partján, Makótól keletre, 10 km távolságra fekszik, s a 43-as főközlekedési út szeli ketté. A község közigazgatási határa 5002 ha.

A település természeti adottságaiból adódóan jelentős mezőgazdasági termelési tradíciókkal rendelkezik. Apátfalva mai faluképe egy megtervezett falu benyomását kelti. Az ősi falu a 43-as főközlekedési úttól jobbra esik központjában a templommal. Itt található a polgármesteri hivatal, iskola, óvoda, művelődési ház, mozi, könyvtár. A 43-as főközlekedési út bal partján fekszik az „újfalusi” rész, mely az 1950-es évektől alakult ki utcasorrá, de dinamikusan az 1970-es évektől épült. Szintén új településrésze a községnek a cigányok lakta terület, mely az 1970-es árvíz után (Magyarcsanak felé) létesült.

Apátfalva infrastrukturális ellátottsága a magyarországi falusi viszonyokat tekintve átlagosnak tekinthető.

Apátfalván, a szomszédos Magyarcsanáddal ellentétben csak magyar nemzetiségűek, többségében katolikus vallásúak éltek ill. élnek. A cigány lakosság száma ma kb. 15 %.

Mindenképpen szólni kell az apátfalvi emberről is. Az apátfalvi ember történelme folyamán keményen dolgozó, büszke és istenfélő ember volt. Földje adta biztonságán (itt sosem sem volt nagybirtokos) a faluja egyenlő volt a megélhetéssel, a társadalmi, gazdasági felemelkedéssel.

Apátfalvi tiszta szoba 1908

A betelepült jázsági és a palócföldi családok hagyományait Apátfalva az 1950-es évek végéig megőrizte. A palóc nyelvjárás még ma is fellelhető. Építkezése, lakberendezése (fazekasság, bútorfestészet) sajátos jellemzőkkel bírt. Önálló népviselettel rendelkezett. Hímzése a fehér alapon fehér lyukhímzés. Gazdag népzenei-, népdal- és néptánc kincsel rendelkezett.

1906-ban *Bartók Béla* 35 népdalt jegyzett le a faluban. A dél-alföldi táncrend közel felét is itt gyűjtötték. Leghíresebb adatközlők *Kerekes (Burkus) Márton* és *Kardos István*, aki országos hírű vőfély is volt és 1972-ben megkapta a „Népművészet Mestere” kitüntető címet. Többek között nevéhez fűződik az '50-es években az országhatáron túl is bemutatott „Apátfalvi lakodalmas” színrevitele is. A település fúvószenei hagyományokkal is rendelkezik. A 19. század végén és 20. század elején pezsgő politikai, kulturális és civil élet jellemezte.

Nem csak jelentős tradicionális értékekkel rendelkezik, hiszen a Maros folyó és ártere: mindmáig jelentős természeti értéket is képvisel. Igen gazdag, sajátos növény- és állatvilága van. Apátfalva külterületének egy része ma a Körös-Maros Nemzeti Park természeti területe.

Az 1920-30-as években a település lélekszáma meghaladta a hatezret. Ma nem éri el a 3.500 főt. Apátfalvát is, mint általában falvaink többségét az elöregedés és elvándorlás jellemzi, periférikus helyzetben van.

A 19. századvégi és a 20. század elei Apátfalva egy sajátos néprajzi szigetet alkotott a térségben. Ebből erdei iskolájának, alkotóházának elnevezése, a Szigetház.

Apátfalva ma már nem olyan „szigete” a térségnek, mint a XIX. sz. végén, a XX. sz. elején. A múlt gazdálkodását, életmódját, szokásait visszahozni már nem lehet és nem is kell. Viszont a falu múltja, természeti értékei olyan kulturális értékeket képviselnek, melyet őriznünk, védünk és átörökíteni kötelességünk, sőt részben erre alapozzunk a falu periférikus helyzetéből való kitörés egyik lehetőségét is. A nemrég elkészült településfejlesztési koncepció jövőképeének első mondata így szól: „Apátfalva a gazdag néphagyományainak köszönhetően már rövid idő alatt a környezete schengeni-határmenti térségének kulturális központjává válik...”¹

Hogy mennyire lesz igaz a koncepció jövőképeének első mondata, az most még nem tudható. Tény, hogy a koncepciót készítő szakemberek a település helyzetelemzéséből azt a következtetést vonták le, hogy az erősen periférián lévő település egyik kitörési pontja mindenképpen a helyi kultúrában rejlik.

Mit teszünk mi ezért? Csak vázlatosan:

26 éve működtetjük azokat a felnőtt és gyermek hagyományőrző csoportokat: néptánc, népzene, népdal, hímzés, fúvós melyek elsődleges célja, hogy a helyi tradicionális kultúrát őrizzék és átörökítsék. Három éve alakult a hagyományőrző csoport, melynek tagsága gyermektől a legidősebb korig, a falu minden korosztályát felöleli, melynek elsődleges célja régi hagyományaink felelevenítése, színpadra vitele. Ide sorolom a gazdakört is, mely a hagyományos falusi gazdálkodás hagyományait őrzi (lovasnap, szántóverseny)

2000-ben a Soros Alapítvány támogatásával létrehoztuk és azóta sok-sok pályázattal és önkéntes munkával folyamatosan fejlesztjük a **Szigetházat**. A volt pártházat alakítottuk át erdei iskolának, mely 30 főre szálláshely, melegítőkonyhával és ebédlővel, udvarán paraszti kemencével. Elsősorban általános iskolásokat fogad az intézmény. A helyi gyerekeknek és az ország minden részéből érkező csoportoknak kötetlen, játékos formában bemutatjuk, megtanítjuk Apátfalva néprajzát és természeti értékeit. A Szigetház a falu tradicionális értékeinek tárháza és szellemi műhelye, egy „élő múzeum”.

Ugyancsak 2000-ben és ugyancsak a Soros Alapítvány támogatásával **megjelentettük a „Bíbic” könyveket. Ezek a kis könyvecskék munkatankönyvek, melyekből az apátfalvi gyerekek az iskolában, tanórán „megtanulják” Apátfalvát: történelmét, népköltészetét, nyelvét, népdalkincsét, földrajzát, stb., de megjelentettük Apátfalva tradicionális gazdálkodását és kéziratban kész az apátfalvi monográfia is.**

Az iskola rendezi a „Dózsa Napokat”, hiszen itt táborozott Dózsa György (győztes csatája is itt volt).

Helyi kultúránk megőrzését szolgálják a különböző, évenként ismétlődő fesztiválok (Pl. Pünkösdi fúvószenekarok találkozója, a falunap, lovasnap, szántóverseny a 2004-ben „kitalált” parasztolimpia, az apátfalvi népi játékok versenye).

Soha sem felejtkezünk el „híres” emberinkről (Pl. Kardos István születésének 100., 110. -, Dr. Takács Endre levéltáros születésének 100. évfordulója). Hazahívjuk az országosan (határon túl is) elismert személyiséget (pl. Sipos István maratoni futó, Benkóczi Zoltán színész, Vári Bertalan táncos-korográfus).

Környeztünk védelméért, szépítéséért egy mozgalmat indítottunk (2009) „Virágos élhetőbb Apátfalva – Szépség-tisztaság-környezetvédelem =fenntartható fejlődés címmel.

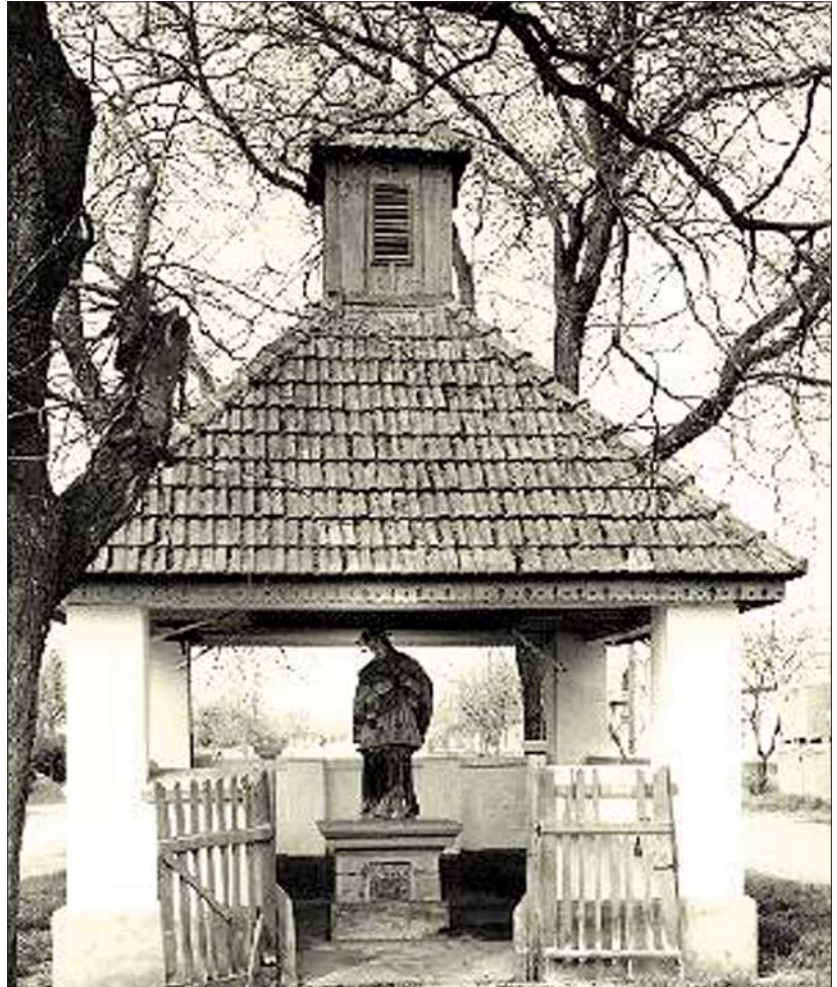
Nagyon fontos a közös történelmi gyökerekre épülő határon túli testvér-települési kapcsolatok építése. 1997/1998. Közös Gyökerek a közös jövőért program – Eszterlanc Tábor (a két hetes táborban három ország 170 gyermeke és fiatalja ismerkedett meg Apátfalva tradicionális értékeivel), és az erre épülő „Guzsalyos”-Testvértelepülések Találkozója. Apátfalva, a Vajdaságból Kisorosz, Erdélyből Apáca települések forgószínpadszerűen évenként, mindig –más-más településen rendezett tradicionális múltra épülő kulturális találkozó.

Hogy Apátfalván érték még a hagyomány, az nem nekem, mint népművelőnek köszönhető. Annyiban talán igen, hogy a motivációt én adtam. Sokat olvastam és kutattam a faluról, de a fontos az, hogy nagyon sokat beszélgettem az emberekkel. Ezek a beszélgetések segítettek a lakosokat abban, hogy tudatosuljon bennük, mekkora kincs tulajdonosai. Sikerült megtalálnom a faluban azt a „magot”, akinek szintén nagyon fontos Apátfalva és annak fejlődése. Az 1997-ben alakult Pátfalváért Egyesület, melynek elnöke vagyok, működése közel 15 éve alatt négyszer végzett a lakosság körében közösségfelmérést (első: 1997. egész lakosságra kiterjedő, melynek alapja egy 1994-ben elkészített „Életfa” volt a többi reprezentatív fejlődés.), melyből megtudtuk a lakosság véleményét falujáról, mit tart fontosnak. Mindegyik Font Erzsébet megállapításait igazolták.

Az egyik felmérésben kértük állítsák rangsorba mi a legfontosabb számukra: út, járda, iskola, kultúrház, sport stb. Számomra is megdöbbentő volt, hogy **míg a falu képviselő-testülete mindig utat meg járdát akar építeni, addig a lakosság összességében a kultúrához kötődő fejlesztéseket tartotta legfontosabbnak**, tette az első helyre. A másik felmérés egy pályázat kapcsán mikro-térségi volt, melyben rákérdeztünk arra, hogy mit tart értéknek településén a válaszadó. A hat településből csupán két helyen, Apátfalván, ott hangsúlyosan és Magyarcsanádon volt érték a hagyomány, a természet, míg a többi településen az iskola, az orvosi rendelő, idősek klubja volt csupán az érték. A legutóbbiban (2009.) a községben lévő szolgáltatások (önkormányzati, egyéb) minőségére kérdeztünk, jó-e Apátfalván élni? (Pozitív eredménye lett.)

Ugyancsak fontos minden kistelepülésen a **helyi újság** akkor, ha nem csak arról szól, mikor van kutya oltás, vagy mikor kell befizetni a helyi adót, hanem az újság teret ad lakossági véleménynek is, ha beszél a múlt értékeiről. Pl. elmondja azt is: élt Apátfalván egy olyan ember is, aki Kossuth-ért a vagyonát áldozta, többször meglátogatta a raboskodásakor Rodostón. Vagy elmond „igaz meséket, igaz emberekről”. Az újságot szinte minden ember betűről betűre elolvassa – tudom tapasztalatból, hiszen sokáig szerkesztettem, **a helyi újságnak óriási szerepe van a kommunikációban, a közösségformálásban, a helyi kultúra közvetítésében.**

Tehát, ha *nemcsak* azt akarjuk, hogy településünk fennmaradjon, hanem, *ha azt akarjuk*, hogy Apátfalva „Pátfalva” maradjon, létezzen a szó-szoros értelemben vett **helyi társadalom**, akkor a „gyökereket” is ismerni kell, ill. ma már meg kell ismertetni. A legtágabb értelemben vett helyi kultúrát valamikor a család, a több generáció együttélése közvetítette apáról fiúra. Ma már ez nem létezik. Ha még mesélnének is a déd- vagy nagyszülők, nincs akinek elmondják, mert az unokát a videó és a számítógép érdekli, ami természetesen nem baj, de nem elégséges. Én úgy gondolom, és nem túlzok, ha azt mondom, a mi feladatunk (vezetők, közművelődési szakemberek, óvodapedagógusok, pedagógusok) a motiváció, a tudás megadása ahhoz, hogy ne gyökértelen generáció nőjön fel. Ehhez azonban **a helyi értelmiség tudatos, egymásra épülő tevékenysége** szükséges.

Nepomuki Szent János szobra 1824 az 1820-as árvíz emlékére

Helyi identitástudat – falusi turizmus

Meggyőződésem, hogy helyi identitástudat nélkül nem létezik helyi társadalom, de falusi turizmusról sem beszélhetünk. A falusi turizmus sokkal több, mint egy tengerparton vagy a hegyekben eltöltött nyaralás. A falusi turizmus a természeti értékeken túl a helyi értékek közvetítése, átadása. Ez azonban csak akkor lehet minőség és nem kommersz, ha a helyi egyszerű ember, mint „turisztikai szakember” személyisége, lelke tükrözi a faluja (természeti-kulturális) iránti szeretetet, tiszteletet, ismeri múltját, szokásait. Egy dunántúli kis település, Regenye honlapján olvastam egy igazmondást: *„A magyar vendégszeretetnek a világon nagy híre van. A vendégszeretet keresztényi hagyomány. Ennek az isteni törvénynek a magyar ember derekasan megfelelt mindig...”* Az idézet teljesen igaz Apátfalvára is, hiszen a „híres pátfalvi vendégszeretet”, ha nem is úgy, mint az elmúlt század elején, még ma is él községünkben. Minden rendezvényünk, vendégfogadásunk alapja: természeti adottságaink a tradicionális múlt értékeivel.

Apátfalva földrajzi környezetének értékei, az adott természeti, társadalmi, művelődési, történelmi adottságai a vendég érkezésének motiváció:

1. Természeti

Alföld – mezőgazdaság

Maros- és ártere – természeti szépség, sajátos védett növény és állatvilág

90°C-os nehézfémion tartalmú, gyógyhatású termálvíz (ez még nem kihasznált – gazdaság, fóliasátor)

Nyugodt, tiszta környezet

2. Társadalmi, művelődési

Civiltársadalom – egyesületek, alapítványok

Helytörténet – népelet (hagyományok), népi gazdálkodás, népi építészet, népi kézművesség, népi gasztronómia (étel, ital)

Nyugodt politikai légkör

Intézményhálózat – művelődés, sport

Infrastruktúra (legfontosabbak: utak, közlekedés – megközelíthetőség, telefon, egészségügyi szolgáltatás, posta, boltok, eMagyarország Pont)

3. Történelmi

Apátfalva **közel 700 éves település** – a magyar történelem jelentős történelmi eseményeinek színtere – Szent Gellért itt kelt át a Maroson, ő jegyezte le az első magyar népdalt,

Szent István győztes csatája Ajtony felett,

Dózsa győztes csatája,

„Vitéz Apátfalva” cím (1919-es „Apátfalvi vérfürdő”),

Trianon,

emlékművek,

épületek: Templom, Nepumuki Szent János szobor, Langó Kápolna, Kun-kereszt, Bekai nagydomb), stb.

legendák

4. Személyi feltétel:

Múltját, értékeit ismerő, szerető, tisztelő büszke apátfalvi ember

Sokszor elmondtuk már mi, hogy **Apátfalva a „Dél-alföld gyöngyszeme”**. Olyan természeti, gazdasági, társadalmi, művelődési, emberi értékekkel rendelkezik, mely sajátos és egyedülálló a térségben. Erre építve a falusi turizmus, **potenciálisan az egyik legalkalmasabb módja a település fejlesztésének.**

Móricz Ágnes

Kardos István 1897 – 1984, táncos, a Népművészet mestere, Apátfalva

¹ Településfejlesztési koncepció és Program, II. kötet: Fejlesztési Koncepció (Egveztetési anyag), 7. fejelet. Apátfalva jövőképe (Hazai Fejlesztési RT. Budapest, 2004.)

„Vasi Falvak Kincsestára – Helyi Örökségünk” program – 2010

A Falusi Turizmus Vas Megyei Szövetsége hagyományos tevékenységei mellett 2010-ben a „Vasi Falvak Kincsestára – Helyi Örökségünk” c. projekt megvalósításán is dolgozott. A program segítségével, amely a Norvég Civil Alap és magyarországi társszervezetei, az Ökotárs Alapítvány és a Kárpátok Alapítvány – Magyarország támogatásával valósult meg 30 vas megyei, vidéki településen tudunk intenzívebben foglalkozni a helyi kulturális örökség, a hagyományok, értékek feltárásával, népszerűsítésével, turisztikai hasznosításával.

A program fő céljai és tartalma:

- kulturális érték-feltárás, érték-mentés által a falvak egyedi arculatának, vonzerőinek megtartása, megismertetése és a turisztikai hasznosítás egy lehetséges módjának kidolgozása.
- a vidéki táj természeti és épített örökségének, értékeinek megismerése, gazdálkodási hagyományainak megőrzése, a helyi termékek körének megismertetése, bővítése
- gasztronómiai, kézműves termékek, népi mesterségek népszerűsítése, a hagyományokhoz kapcsolódó szolgáltatások kialakításának segítése Vas megye falvaiban.

A szakemberek, intézmények, civil szervezetek, önkéntesek és a falvak lakosainak együttműködésére alapozó programban a vasi falvak kulturális örökségének, a hagyományosan már ismert és a még kevésbé tudatosult, vagy részben feledésbe merült értékeinek megismerésére, összegyűjtésére törekedtünk. A tágabb kultúra-értelmezés szerint nem csupán a tárgyiasult kultúra értékeit vettük számba, hanem mindazt a még fellelhető ismeretet, helyi mesterségbeli tudást, kézműves, gasztronómiai, ökológiai stb. hagyományt és szokásokat, ami a mai falu kulturális örökségét jelentheti.

Több alkalommal helyi műhely-találkozókat, beszélgetéseket szerveztünk, ahol igyekeztünk megismerni mindazt, amit az élő kulturális örökség részeként leginkább magáénak érez a település. Különösen fontos volt a vidék, az egyes tájegységek, természeti és épített értékei mellett a falu életformájának, tradícióinak, közösségi szokásainak megismerése, mert ezek népszerűsítését, megővését, környezettudatos, turisztikai célú hasznosítását vállaltuk a programban.

Fontosabb tevékenységeink, eredmények a projektben:

A projektben érintett falvak lakóinak és közvetlen közreműködők, önkéntes segítők folyamatos bevonása, tájékoztatása mellett helyi **műhelyek, találkozók** szervezése, adatlapok, dokumentumok, fotók összegyűjtését végeztük.

Szakemberek közreműködésével a településeken a közösségi műhelymunkákra, kérdőívekre, és más forrásokra is alapozva, folyamatos gyűjtő, feltáró munka zajlott. Ismerkedtünk a helyi lehetőségekkel, fejlesztési igényekkel, és a folyamat eredményeként a településeken speciálisan helyi **„örökség-tárak”** készültek. Ezek a nyilvánosság számára a Szövetségünk honlapján (www.vasfalutur.hu) keresztül is elérhetőek. Az értéktárak természetesen nem a tudományosság igényével – vagyis szigorú szakmai szempontok alapján – készültek, mivel ez meghaladná egy civil szervezet lehetőségeit, de nem is ez volt a célunk. A programban vállalt céljaink szerint ezek a dokumentumok azt segítik elő, hogy az ismert és a még rejtett értékek,

lehetőségek is felszínre kerüljenek, valamint azt is bemutatják, hogy a helyben élő, vidéki emberek számára mi az, amit leginkább a kulturális örökség élő részének tartanak, ápolni, megőrizni, fejleszteni, a vidéki turizmus számára is hasznosítani szeretnének. A helyi értéktárak épp ezért nem lezárt, véglegesnek tartott anyagok, hanem bővítésre, kiegészítésre is szánt dokumentumok. A vasifalvak@gmail.com címre bárki küldhet további kiegészítést, információt, fotót stb., amit köszönettel fogadunk.

A kulturális örökségre, hagyományokra, mesterségbeli tudásra és tapasztalatokra épülő helyi kezdeményezések, közösségi szándékok megismerése alapján egy SWOT elemzést is készítettünk a projekt térségi koordinátorai szakmai segítségével a falvak kulturális, turisztikai erősségeinek és lehetőségeinek összefoglalására.

A projekt egy **kiadvány** megjelentetését is lehetővé tette. A **„Vasi Falvak Kincsestára”- tervezett sorozatunk** – első füzetében nem a falvak ismert, vagy kevésbé ismert nevezetességeit, látnivalóit vettük sorra, hanem a „vasi kincsek” közül – bővítéses illusztrációval – a kézműves és más helyi termékekre, a vidék kiemelkedő rendezvényeire és az eligazodást segítő, információkat nyújtó intézmények, szervezetek bemutatására törekedtünk. Utóbbit azért tartottuk fontosnak, mert Szövetségünkkel együtt több olyan intézmény és szakmai szervezet működik Vas megyében amelyek küldetésüknek, alap vagy kiegészítő feladatuknak tekintik megyénk ismert vagy rejtettebb természeti és épített örökségeinek megőrzését, a vasi tájegységekre jellemző kézműves, gazdálkodási, gasztronómiai hagyományok ápolását. Segítik a jeles napokhoz, ünnepekhez és a mindennapi életmódhoz kapcsolódó közösségi szokások megőrzését, a tradíciók alapján új tartalmak megjelenítését. Nagy szakértelemmel munkálkodnak Vas megye szellemi örökségeinek, kulturális, turisztikai, kulináris értékeinek, vonzerőinek megtartásán, fejlesztésén, népszerűsítésén. Az értékek sorából kiadványunkban csupán válogathattunk a teljesség igénye nélkül, de reméljük, hogy sikerül felkeltenünk az érdeklődést és bepillantást adhatunk gazdag kulturális örökségünk néhány területébe. (A folytatásban a vasi falvak közül mutatunk majd be részletesebben is néhányat, és falusi szálláshelyeket, vendéglátóhelyeket is ajánlunk.)

Helyi termékek bemutatását és akár árusítását is szolgáló esztétikus tárlókat, ún. **„gazdapultokat” és információs-tájékoztató táblákat** készítettünk, és ezeket elhelyeztük azokon a településeken, ahol erre fogadókészség mutatkozott, ahol különösen fontosnak tartják a környezettudatos, minőségi helyi termékek, és szolgáltatások bemutatását, népszerűsítését. A program kapcsán 15 vas megyei faluban lehet – közösségi terekben – megtalálni ezeket. További tíz faluban pedig az információs táblák segítik a helyi, környékbeli kulturális, turisztikai lehetőségek, szolgáltatások megismerését.

Tájékoztottunk a helyi termékekre, szolgáltatásokra, ill. a tájra/régióra **jellemző védjegyekről**, ezek használatának feltételeiről (termékek és szálláshelyek vonatkozásában) Az információk alapján javaslat készült az egységes arculatra, a csatlakozási lehetőségekre vonatkozóan.

A program **záró konferenciáján** Gencsapátiban nagy érdeklődés mellett bemutattuk a projektet, beszámoltunk a végzett munkáról és eredményekről, valamint a továbblépés lehetőségeiről. Számos együttműködő partnerünk előadásából, valamint kézművesek és kiállítások segítségével ízelítőt adtunk a vasi falvak sokszínű, és mégis sajátosan egyedi kincsestárából.

Vasi lakodalom 2010

Újjáéledő hagyományok Nyugat-Magyarországon

Nyugat Dunántúlon, Győr-Moson–Sopron és Vas megyében ma is több településen működik, illetve alakul legénycéh.

A 18. sz. végétől figyelhető meg, hogy elsősorban a Kisalföld, másodsorban a Felföld mezővárosaiban és falvaiban a parasztfiatalok korcsoportjainak kulturális hagyományaira jelentős céhes hagyomány rakódik. Ennek megjelenése a korcsoportok lazább kereteit zártabb, szervezeti keretökké változtatja, s a korcsoportok elindulnak a szervezetté válás útján.

A legénycéh fő feladata a legények érdekvédelme, ezen belül a vándorlegények gyámolítása (pl. szállás biztosítása az ún. herbergen, a továbbvándorlók útravalóval való támogatása stb.), munkaközvetítés és a beteg legények segítése. (Magyar Néprajzi Lexikon)

Szigetközben a Mosonmagyaróvár közelében fekvő Dunaremete és Halászi községekben a XIX. század elejétől a mai napig működik a legénycéh és minden évben megrendezik a legényavatást. Néptáncgyűtésekhöz, hagyományörző csoportokhoz tartozó legények alakítják újjá/szervezik közösségeiket, életben tartva, felelevenítve a felnőtté válás rítusát (beavatás), és a helyi szokáskultúra megőrzését. A beavatási szertartáson* átesett fiúkra az egész közösség úgy tekintett, mint „felnőtt”, felelősségteljes, a csoport érdekeit, identitását ismerő, tisztelő és őrző tagokra. A céhek tudnak egymásról, az avatásokra, jubileumokra meghívják egymást, és a közös multságokon újabb ismeretségek, barátságok alakulnak ki.

Legényavatás

A legénycéhbe a "Puhabnak" (fel nem avatott legény) írásban és szóban be kell jelentkeznie a céh gyűlésén, majd ha a jelentkezést a legények támogatják- választ magának egy keresztapát, aki felkészíti a próbákra. A legénycéheknél más-más próbákat kell kiállnia a puhabnak. Jellemző a hét próba, amelyek a céh történetéhez, helyi hagyományokhoz (gólyalábazás, találós kérdések) a , paraszti munkákhoz (kaszálás, zsákhordás, malomkő-hajítás stb), néptánchoz, népzenehez(énekelni és táncolni tudás) mindegyik puhabnak kellett kapcsolódni. Aki nem tudja a verbunkot és a céh nótát, és a legénycéh reguláit, nem jelentkezhet. Ha nem sikerül az egyik próba, helyette javasolhatnak a legények újabbat, de a hetet teljesíteni kell.

Ha megfelelt a puhab, bekereszte-lik a Legénycéhbe. A keresztapja le-önti a fejét egy pohár borral, és „bebakutatja” a puhabot és azt mondja: „Ezek legyenek az utolsó ütések, amit legényfejjel elviselsz”, majd a jelenlévő legények ütéssel is felavatják társukat. Tiszteletére elé-neklük a céh nótát, és eltáncolják a verbunkot.

Majd ezt követi a legényavató multság, amely már nyilvános ke-retek között zajlik (ide jöhetnek a lá-nyok).

Gencsapáti legénycéh 1998

Elsőként 1984-ben alakult és működik azóta is, a Mosonmagyaróvári Becsületes és Jámbor Legénycéh a Lajta Néptáncgyűttes fiú tagjaiból. Ők adtak példát a megyében működő többi táncgyűttesnek, népművészettel foglalkozó csoportnak. Kutatták/tanulták a helyi hagyományokat és a „játék” közben észrevétlenül váltak aktív közösséggé, akik megosztják egymással gondolataikat, együtt szórakoznak és együtt is cselekednek közösségükért, településükért.

2008. Szeptember 22-én ők rendezték meg az I. Országos Legénycéh Találkozót és Konferenciát, majd ezt követően a verbunkversenyt-, hogy emléket állítsanak Neuberger Ferencnek, aki utolsóként őrizte meg a halászi Bertóké- verbunkot. Este a Babosmajorban a gálaműsoron és az első Hagyományos Halászi Bál megnyitóján mutatkoztak be a verseny résztvevői a nagyközönség előtt. A program zárásaként a mise után a halászi templom előtt táncal búcsúztak a falutól.

Gencsapáti Legénycéh

1998-ban az óvári legénycéh példája nyomán és közreműködésével alakult újjá a Gencsapáti Legénycéh, azzal a célkitűzéssel, hogy a helyi hagyományokat életben tartsa, a locsolástól, a májusfa állításig, kitancolásig, a lucázástól a betlehemezésig.

Azt a magatartásformát közvetítik, amely a paraszti kultúrában hagyományos módon átörökítődött generációkról generációkra, de mára ezeket az értékeket meg kell tanítani a fiatalabbak számára. Évente egy alkalommal Legényavató Mulatságot szerveznek, ha van alkalmas „puhab” a megmérettetésre. A település rendezvényein aktívan részt vesznek. Igazi közösséget alkotnak, legénytársaikat segítve a hétköznapokban is. *Minket igazlátókat (nős emberek) meghívunk a céhgyűlésekre, legényavatókra, de összesen csak egy szavazattal rendelkezünk.*

E példákat ismerve 2003-ban a kapuvári és baráti néptáncgyűttes tagjai alakították meg céhüket, hasonló célkitűzésekkel mint az előbbiek.

Hogy miért pont ezt a régi népszokást újította fel a környék ifjúsága arra bizonyára már választ kapott a kedves olvasó a fenti példákban.

Fiataljaink keresik a helyüket a világban és a hagyományos népi kultúra megismertetésére alakult csoportok tagjai számára, a céhes szabályok szerint kialakított közösségi élet nemcsak keretét adja a szabadidő eltöltésének, hanem értelmes tevékenységekre, tanulásra és szórakozásra is ösztönöz.

A céhek által szervezett mulatságok érdekes színpontjai lehetnek a környék turisztikai programjainak is.

Információk: gencsmuvhaz@gpinet.hu

www.kapuvartanc.hu

„Ahány ház, annyi szokás!”

Népművészet, néphagyomány napjainkban

A népművészet, a néphagyomány által teremtett és újrateremthető érték nem a múlt rekonstrukciója, visszaállítása, kötelező és könnyes szemmel megidézett nosztalgiaja, hanem a 21. századi emberi közösségek igénye.

Az értékek, melyeket gyakran elfelejtünk, utat törnek maguknak. Ilyen alkalmat teremtenek a *falunapok*, melyek eleinte azt a célt szolgálták, hogy a széthulló falusi közösségek legalább évente egy alkalommal aktívan vegyenek részt közös ünnepi, szórakozást jelentő programokon. A rendszerváltás óta ezek a falunapok egyre inkább túlnőnek a falu határain és idegenforgalmi eseménnyé válnak. Arra is törekszenek, hogy viszszaülve saját egykori vagy újonnan teremtett -az évek során már hagyományossá vált - szokásokat elevenítsenek fel, illetve hozzanak létre. A helyi adottságoknak, lehetőségeknek megfelelően a szervezés, lebonyolítás fő mozgatói akár az iskola, óvoda, helyi néptánc vagy népdal együttesek, rátermett és közkedvelt egyének egyaránt lehetnek. Lehetnek a településnek olyan adottságai, pl. szabadtéri néprajzi múzeum, tájház, népművészeti gyűjtemény, muzeális értékű idegenforgalmi látványosság, stb. melyek elősegítik a megfelelő hagyományok kiválasztását.

Ezek köré is szerveződhetnek programok. Lehetnek kézműves mesterek, pl. kovács, takács, szíjjártó, fazekas, bogvár, stb.; egyének, akik falujuk határán túl is ismertek: hímzőasszonyok, csipkeverők, szövőasszonyok, pingáló asszonyok stb.

Vannak olyan vidékeink, mint pl. Kalocsa, Sárköz, Kapuvár stb. melyeknek híre eleve vonzóvá vált, míg másoknak maguknak kell ezt most kialakítaniuk! Nem véletlen, hogy elsősorban a gasztronómián keresztül próbálkoznak: a pálinka-, borfesztiválok, a kolbásztöltő versenyeken, stb. igyekeznek egy-egy települést vonzóvá tenni.

Mindenesetre, ha valami megindul, akkor különösen érdemes végiggondolni, kikutatni, alaposan megfontolni, hogy a helyi hagyományokból merítve mivel lehet hozzájárulni az eseményekhez, mégpedig úgy, hogy a felújított elemek megfelelő szakértelemmel párosuljanak.

Mindenütt van ma már internet, leegyszerűsödött a tájékozódás, de ez még nem elegendő....

A témaválasztáshoz több szinten kell folyamodni:

- Ki kell faggatni az idősebb generációt. Össze kell gyűjteni minden információt, ha pl. már kihalt szokást szeretnénk feleleveníteni. A gyűjtéshez ma már van hang- és képrögzítés, melynek révén az újratanulás is könnyebb.
- Az adott hagyomány fellelhető szakirodalmát is meg kell ismerni.
- A településhez legközelebb eső múzeumban ugyancsak utána lehet nézni megfelelő anyagoknak és szakembernek.
- A budapesti Néprajzi Múzeum adattára és fotótára többnyire ugyancsak segítségül szolgálhat.

A közösségi élet részévé lehet tenni a hagyományokat, pl. legénycéh, legényavatás. Újra házról házra járva lehet betlehemezni, kántálni, pünkösdlölni.

A hagyományoknak különösen nagy jelentőségük van a hazai nemzetiségek nemzetiségi identitástudatának a megőrzésében.

Az egyház, a helyi vallási szokásokhoz kapcsolódó hagyományok is vonzóak lehetnek, pl. úrnapi körmenet, kálváriára járás a nagyhéten, passiójáték, stb.

A kalendáriumi szokások többségének a legfőbb jelentése, hogy a közösség számára emelje az ünnep fényét, hozzájáruljon az ünnep hangulatához. Természetesen a szokások többségéhez mágikus tevékenységek kapcsolódtak, melyek az emberek egészségét, az állatok egészségét, szaporaságát, a termésbőséget igyekeztek szolgálni. Mikor ez a mágikus háttér eltűnik, mikor már nem hisznek abban, hogyha a Lucázók térde alól beviszik a szalmát, többet tojnak majd a tyúkok, szűnik a szokás jelentősége is, és válik egyre inkább adománykérő szokássá.

Aranyszabályok:

- **kizárólag helyi hagyományokat elevenítsenek fel**
- **lehetőség szerint nem színpadi formában**, hanem az eredeti feltételekkel: figyelembe véve, hogy milyen nemű és milyen korosztályhoz tartozók gyakorolták a szokást, mi az aktualitása.

„Ahány ház, annyi szokás” tartja a szólás ezért a saját házunk tájáról igyekezzünk beseperni mindazt, ami érték és értékálló.

A globalizáció hat a mindennapi életre és az ünnepekre (pl. Halloween, karácsonyi Mikulás, Valentin nap), de megnőtt a társadalmi és civil szervezetek szerepe a lokális hagyományok alakításában és megőrzésében. Kétségtelen, hogy megváltoztak a fiatalok társas kapcsolata, szórakozási alkalmi városra és falun egyaránt. A tömegkommunikáció, a médiafogyasztás, az informatikai eszközök nagy hatással vannak a mindennapjainkra.

A falvak közösségformáló ereje létrehozhat új hagyományokat, ilyen pl. egy alföldi falu, melyet az 1950-es években hoztak létre és 1997-ben a Virágos Magyarországért versenyben első helyezést ért el, nemzetközi megmérettetésen a harmadik helyezést érte el Európában

Ugyanakkor a falusi turizmus, új lehetőségeket, új impulzust is adhat a hagyományok felújítására, a hagyományörzésre. Pl. az említett faluban április utolsó hétvégéjén „immár hagyományosan” Szent György napi Virágvasárt tartanak. Az augusztus 20-i ünnepeknek pedig kiemelten fontos pontja a virágosításban élen járó porták kitüntetése.

Kitűnő példa a jász viselet felújítása, mely mára már az ünnepi viselet részévé lett. Ehhez természetesen lelkes szakember és Jászsági Népi Együttes kezdeményezése kellett., majd újabb és újabb impulzusok, pl. Jász Lovas Bandérium megalakulása, a redemptio 250 éves évfordulója 1995-ben, a jászok világtalálkozó, stb. Az újjáélesztett hagyomány már járja a maga útját...

Regruta bál Alba Regia Táncgyűttes Székesfehérvár 2008

Bukovinai csobánolás (betlehemes játék) 1948 és 2004 Tevel

A minőségi fesztiválokért!

Nemzetközi néptáncfesztivál Gyöngyös 2008

Öt országos szakmai szövetség 2008 nyarán indította el a fesztiválok Minősítési Programját.

A *Folklórfesztiválok Magyarországi Szövetsége (CIOFF)*, a *Magyarországi Gasztronómiai Fesztiválok Szövetsége*, a *Magyar Művészeti Fesztiválok Szövetsége*, a *Szabadtéri Színházak Szövetsége* és a *Magyar Fesztivál Szövetség* – az Oktatási és Kulturális Minisztérium, az Önkormányzati Minisztérium és a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus közreműködésével – 230 fesztivál regisztrálását és 87 fesztivál szakmai minősítését végezte el 2009. december elejéig.

A Program **célja** a fesztivál szakma önmeghatározása, definiálása és egy átlátható, objektív fesztiváltámogatási rendszer megalapozása a hazai fesztiválok szakmai besorolásának segítségével. A Programban való részvétel önkéntes és folyamatos.

A Programot lebonyolító és irányító **Szakmai Intéző Bizottság (SZIB)** 5 tagját a szövetségek delegálják.

A fesztiválok *művészeti, folklór, gasztronómiai* és *speciális* műfajokban kaphatnak *kiváló, jó és minősített* besorolást.

A fesztiválregisztráció folyamatos, kérjük, látogassa meg a www.fesztivalregisztracio.hu oldalt!

Folklór kategóriában kiválóan minősült:

Duna karnevál Nemzetközi Multikulturális Fesztivál, Budapest

Gyöngy Nemzetközi Néptáncfesztivál, Gyöngyös
Királyi Napok Nemzetközi Néptáncfesztivál, Székesfehérvár

Mesterségek Ünnepe, Budapest

Országos Táncszínház Találkozó és Kirakodóvásár, Budapest

Summerfest Nemzetközi Folklórfesztivál és Népművészeti Vásár Százhalombatta

Jól minősült:

„Csángó fesztivál” Kisebbségek Folklórfesztiválja, Jászberény

Kecskeméti Népzenei Találkozó

Nyírség nemzetközi Néptáncfesztivál, Nyíregyháza

Kállai Kettős Néptáncfesztivál, Nagykálló

„Summerfest” Ráckeve

„Summerfest” Tököl

Minősült:

Minden Magyarok Nemzetközi Néptáncfesztiválja, Gyula

Duna menti Folklórfesztivál, Kalocsa

Duna menti Folklórfesztivál, Szekszárd

Méta fesztivál, Balatonföldvár

FOLKLÓRFESZTIVÁLOK MAGYARORSZÁGON 2011

2011.03.03 – 03.08.

Busójárás – Mohács

Információ: Polgármesteri Hivatal
7700 Mohács, Széchenyi tér 1.
Tel: +36-69/505-515
E-mail: mohacs@mohacsph.hu

2011.03.05.

„Mulatság a farsang farkán” – Gencsapáti

Információ: Gencsapáti Hagyományőrző
Néptáncgyűttes
9721 Gencsapáti, Szentegyház u. 5.
E-mail: gencsmuvhaz@gpinet.hu
Web: www.gencsapati.hu

2011.03.13.

Tavaszköszöntő 2011 – Budapest Új Színház

Információ: Muharay Elemér Népművészeti Szövetség
1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6.
1251 Budapest, PF. 22.
Tel: +36-1/201-7931
E-mail: muharay@mail.datanet.hu
Web: www.muharay.hu

2011.04.01. – 04.03.

XXX. Országos Táncháztalálkozó és kirakodóvásár – Budapest

Információ: Táncház Egyesület
1011 Budapest, Corvin tér 8.
1255 Budapest, Pf. 153.
Tel: +36-1/214-3521
E-mail: tanchaz@mail.datanet.hu
Web: www.tanchaztalalkozo.hu

2011.04.16. – 04.17.

Örökség Nyugat-dunántúli Regionális Gyermekek Néptáncfesztivál – Kapuvár

Információ: Rábaköz Öröksége Alapítvány
9330 Kapuvár, Fő tér 22.
Tel.: +36-96/240-016
E-mail: csitei@t-online.hu
Web: www.kapuvartanc.hu

2011.05.07. – 05.08.

Országos Nemzetiségi Fesztivál – Ráckeve

Információ: Ács Károly Művelődési Központ
2300 Ráckeve, Kossuth Lajos u. 51.
Tel.: +36-24/518-650
E-mail: summerfest@akmk.rackeve.hu
Web: www.summerfest.rackeve.hu

2011.06.09. – 06.11.

XXII. Pécsi Folknapok – Nemzetközi Népzenei Fesztivál – Pécs

Információ: Pécsi Kulturális Központ
7621 Pécs, Színház tér 2.
Tel: +36-72/510-655
Fax: +36-72/510-645
E-mail: vizin.antus@pecsikult.hu
Web: www.pecsfolkdays.hu; www.pecsikult.hu

2011.06.11. – 06.12.

Gencsi Söprű Regionális Néptáncfesztivál – Gencsapáti

Információ: Gencsapáti Hagyományőrző
Néptáncgyűttes
9721 Gencsapáti, Szentegyház u. 5.
E-mail: gencsmuvhaz@gpinet.hu
Web: www.gencsapati.hu

2011.06.11. – 06.19.

XVI. Duna Karnevál – Nemzetközi Multikulturális Fesztivál és III. Lánchíd Nemzetközi Néptáncverseny – Budapest

Információ: Duna Művészeti Társaság
1032 Budapest, Föld u. 71.
Tel./fax: +36-1/240-5553;
+36-20-314-2062
E-mail: dunaart@t-online.hu
Web: www.dunaart.com

2011.06.21. – 06.27.

Dunahíd Folklor Fesztivál – Dunaföldvár-Szekszárd-Bátaszék

Információ: Tolna megyei Általános Művelődési Központ
7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13.
Tel./fax: 74/505-649
E-mail: kulti@tmamk.hu

2011.08.05. – 08.07.

Matyóföldi Folklorfesztivál – Mezőkövesd

Információ: Matyó Népművészeti Egyesület
3400 Mezőkövesd, Kisjankó Bori u. 5.
Tel./fax: +36-49/411-686
E-mail: info@matyofolk.hu
Web: www.matyofolk.hu;
www.matyofesztival.hu

Művészetek Völgye Kapolcs 2010, Palóc mulatság

FOLKLÓRFESZTIVÁLOK MAGYARORSZÁGON 2011

2011.08.08 – 08.14.

XI. Gyöngy Nemzetközi Folklórfesztivál – Gyöngyös

Információ: Gyöngy Nemzetközi Néptáncfesztivál Alapítvány
3200 Gyöngyös, Barátok tere 3.
Tel./fax: +36-37/312-282,
+36-37/ 500-362
E-mail: gyongyfest@hotmail.com
Web: www.gyongyfesztival.hu

2011.08.11. – 08.14.

XXI. Csángó Fesztivál – Európai Kisebbségek Folklór Fesztiválja – Jászberény

Információ: Folklór Kulturális Közalapítvány és a Jászság Népi Együttes
5100 Jászberény, Víz u.1.
Tel./fax: 36-57/503-265
E-mail: jne@jne.hu
Web: www.csangofesztival.hu; www.jne.hu

2011.08.12. – 08.20.

„Summerfest” Nemzetközi Folklórfesztivál – Százhalombatta-Ráckeve-Tököl

Információ: Magyarok Öröksége Alapítvány
2440 Százhalombatta, Szent István tér 5.
Tel.: +36-23/358-973
E-mail: forras@mail.battanet.hu
Web: www.summerfest.hu

Információ: Ács Károly Művelődési Központ
2300 Ráckeve, Kossuth Lajos u. 51.
Tel.: +36-24/518-650
E-mail: summerfest@akmk.rackeve.hu
Web: www.summerfest.rackeve.hu

2011.08.14. – 08.21.

XVI. Királyi napok Nemzetközi Néptáncfesztivál – Székesfehérvár

Információ: Alba Regia Táncegyesület
Tel./fax: +36-22/312-795
E-mail: info@artefolk.hu
Web: www.kiralyinapok.hu

2011.08.15. – 08.21.

XXIII. Zemplén Nemzetközi Néptáncfesztivál – Sátoraljaújhely

Információ: Kossuth Lajos Művelődési Központ
3980 Sátoraljaújhely, Táncsics tér 3.
Tel: +36-47/321-727
E-mail: mail@klmk.hu
Web: www.klmk.hu

2011.08.16. – 08.20.

31. Nemzetközi Folklórnepok – Sárvár

Információ: Nádasdy-vár Művelődési Központ és Könyvtár
9600 Sárvár, Várkerület 1.
Tel: +36-95/320-063
E-mail: muvelodesikozpont@sarvar.hu

2011.08.18. – 08.21.

Mesterségek Ünnepe – Budapest

Információ: Népművészeti Egyesületek Szövetsége
1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6.
Tel.: +36-1/214-3523, +36-1/214-3147
E-mail: neszfolk@nesz.hu
Web: www.nesz.hu

2011.08.18. – 08.21.

Agria Nemzetközi Folk Dance Fesztivál – Eger

Információ: Egri Kulturális és Művészeti Központ
3300 Eger, Bartók Béla tér 6.
Tel./fax: +36-36/517-555
E-mail: lisztoczki.monika@ekmk.eu
Web: www.ekmk.eu

2011.09.22. – 09.25.

Népzenei Találkozó – Kecskemét

Információ: Kecskeméti Kulturális és Konferencia Központ Nonprofit Kft.
6000 Kecskemét, Deák Ferenc tér 1.
Tel.: +36-76/503-880
E-mail: efmk@efmk.hu
Web: www.nepzeneitalalkozo.hu

2011.09.23. – 09.25.

Európai Bordal Fesztivál – Pécs

Információ: Pécsi Férfikar Alapítvány
Társrendező: Pécsi Kulturális Központ
7634 Pécs, Abaligeti út 19.
Tel/fax: +36-72/211-606
E-mail: lakner.tamas@freemail.hu
Web: www.winesongfestival.hu

2011.12.17 – 12.18.

Nemzetközi Betlehemes Fesztivál – Gencsapáti

Információ: Gencsapáti Hagyományőrző Néptánc-együttes
9721 Gencsapáti, Szentegyház u. 5.
E-mail: gencsmuvhaz@gpinet.hu
Web: www.gencsapati.hu

Kalotaszegi szoba, Méra 2004 (A magyar népi viselet című filmből)